

KOMMENTAR

Berlingske Tidende: Søndag d. 05. april 2020, kl. 16.00

Hans Hauge - Lektor emeritus - Dr. phil

Coronakrisen har afsløret, at den sentimentale dyrkelse af fællesskabet er en illusion.

Patetiske forsøg på at lave simulerede fællesskaber ved at stå på altaner og synge Kim Larsen viser den desperation, som har grebet velfærdsmennesket. Uden for mit vindue vandrer flokke af mennesker på skovstierne. De gik der ikke, før de blev sendt hjem, og hvad lavede de mon da? Det ses tydeligt, at de keder sig. De forestiller sig, at de er »ude i naturen«, som det hedder, skønt det er en kommunal park i en by.

Det er ikke den ensomme vandrer, man ser. Det er ikke just skovensomhed eller skovens dybe stille ro, de søger, for de har ledninger ud af ørerne. De er, som Jess Ørnsbo skrev i et digt i sin sidste digtsamling, »omvandrende datamater«. De forsøger at forvandle skoven til en gågade i en mindre provinsby, når de nu ikke må gå på gågaden i en mindre provinsby, fordi forretningerne er lukkede.

Gennemsnitsdanskere kan ikke klare sig uden fællesskabets varme moderskød. Han og hun er pludselig blevet overladt til sig selv og et smut i Rema. Mennesket håber, at fællesskabet vender sødt og mildt tilbage til 1. maj. En national depression vil hjemsøge folket, hvis det viser sig, at Roskilde Festival ikke bliver til noget. Mange håber, at regering, region og kommune også vil lave pakker, der kan bekæmpe ensomheden. Staten skal også tænke på den »mentale sundhed«, der i normale tider bekæmpes med fællesskaber. Danskere kalder jo staten fællesskabet.

»Problemet er ikke ensomhed, men at vi mangler evnen til at være ensomme, dvs. leve autentisk og sandt.«

Coronakrisen har afsløret, at eksistensens grundvilkår er ensomhed, som det altid har været. Problemet er ikke ensomhed, men at vi mangler evnen til at være ensomme, dvs. leve autentisk og sandt. Sådan har det ikke altid været. Der var engang en anden Brostrøm, som guidede os. Torben hed han til fornavn. Han var modernismens pædagog i Danmark. Han lærte dansklærerne til at undervise i modernistisk lyrik. Modernismen viste, at mennesket var ene og forladt og kastet ind i verden fra en fremmed planet. Den lærte os, at tilværelsen er absurd. Den var ikke opbyggelig. Litteraturen skulle vise intethedens grimasser, dvs. afsløre, at der bag noget gemmer sig intet. Hvem læser den slags i dag?

Eksistentialismen kom også til Danmark i løbet af 1950'erne. Og vi lærte, at helvede er de andre, og

vi læste Pesten af Camus. Franskundervisning gik ikke ud på, hvordan man bestiller en croissant i Paris. Den skulle også gøre os ulykkelige. Eksistentialismen handlede om, hvordan man frigjorde sig fra de klæbrige fællesskaber, der blev kaldt das Man, og dermed blev hin enkelte, eller om at vælge sig selv.

Så kom velfærdsstatens guldalder, og der gik højskole i det hele. Nu lød prædikenen – taget fra en prædiken – at intet menneske er en ø. De lærte i skolen, at mennesket er et »socialt væsen«, og dermed var socialismen blevet natur. Vi begyndte at underholde os selv til døde. Tragisk er Benny Andersens vej. Han begyndte som modernistisk lyriker og endte med at skrive manus til »Huset på Christianshavn«.

En hel generation var derfor ikke forberedt på ensomhedens vilkår. Nu keder de sig, og selvom de skal blive i huset, går de ud i naturen til de andre ensomme og drømmer om fællesskabet.

Hans Hauge er lektor emeritus og dr. phil.